

ἀρκοῦντως ἢ πεφωτισμένη καὶ ἀμερόληπτος κοινωνία, τοῦτο ἔκρινε καὶ κρίνει ἀρκοῦντως αὐτῇ τῶν ἀντιπάλων ἡμῶν ἢ μυχία συνείδησις!

Εἰς τὴν πεφωτισμένην δέ, εἰς τὴν ἀμερόληπτον παρ' ἡμῖν κοινωνίαν ἀποτείοντες ἤδη τὸν λόγον, παραινοῦμεν αὐτῇ ἐξ ἀγνῆς καὶ δικαίας καὶ ἀδιαφθόρου τῆς ψυχῆς νὰ τιμᾷ ἀείποτε ὡς τὸ πάντων τιμιώτατον ἀγαθὸν τὴν ἐπιστήμην, τὴν ἐπιστήμην τὴν μητέρα παντὸς ἀγαθοῦ, νὰ θεωρῇ πεποιθότως ὡς ἀσπόνδους ἑαυτῆς ἔχθρους τοὺς ἀσπόνδους πολεμίους ἐκείνης, καὶ νὰ ἔχη ἀείποτε κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν, μηδὲν φοβουμένη, μηδὲν μορμολυττομένη, τοὺς ἐξῆς γενναίους, τοὺς ἐξῆς ἱεροῦς λόγους, οὓς ἀπευθύνει πρὸς αὐτὴν ὁ διαπρεπὴς ἐπιστήμων Tyndall: « Ἰδέα τιστοῦ Ἀυλέτου διδάσκει ἡμᾶς τίνι τρόπῳ αἱ παραχαί τοῦ συνήθους βίου δύνανται νὰ καταπαύσῃσι, καὶ εἰς ἐμὲ δὲ καὶ εἰς ὑμᾶς εἶναι λίαν εὐχερὲς νὰ ἐξαγοράσωμεν τὴν διανοητικὴν εἰρήνην διὰ τοῦ διανοητικοῦ θανάτου. Ὁ κόσμος δὲν στερεῖται μέσων τοῦ εἶδους τούτου, μέγας δὲ εἶναι ὡσαύτως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνθρώπων τῶν ζητούντων ἄσυλον καὶ προσπαθούντων νὰ καταπέισῃσι τοὺς ἄλλους ὅπως τοὺς μεμηθῶσι. Προτρέπω ὑμᾶς νὰ ἀποποιηθῆτε τοιοῦτον ἄσυλον καὶ νὰ περιφρονήσητε τόσῳ ταπεινὴν ἀνάπαυσιν, ἢ ἦσθε δ' ὑποχρεωμένοι νὰ ἐκλέξητε, προτιμήσατε μᾶλλον τὴν κίνησιν τῆς στασιμότητος, τὴν ὁρμὴν τοῦ χειμάρρου μᾶλλον ἢ τὴν ἀκίνησίαν τοῦ βάλτου. Ἐν ἐκείνῃ μὲν, ὅ,τι ἂν ἐπέλθῃ, ὑπάρχει ζωὴ καὶ ἐπομένως ἐλπίς, ἐν ταύτῃ δ' ΟΥΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ. (*)

Καὶ οὐδὲν ὑπάρχει, ἐπιλέγομεν ἡμεῖς, ἀληθὲς καὶ ἀγαθόν, τούναντίον δὲ πάντα τὰ κακὰ καὶ τὰ ψευδῆ πάντα λανθάνοντα συνυπάρχουσι!

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Δ. ΒΑΛΒΗΣ

ΚΥΝΟΜΥΣ Ο ΛΟΥΔΟΒΙΚΙΑΝΟΣ

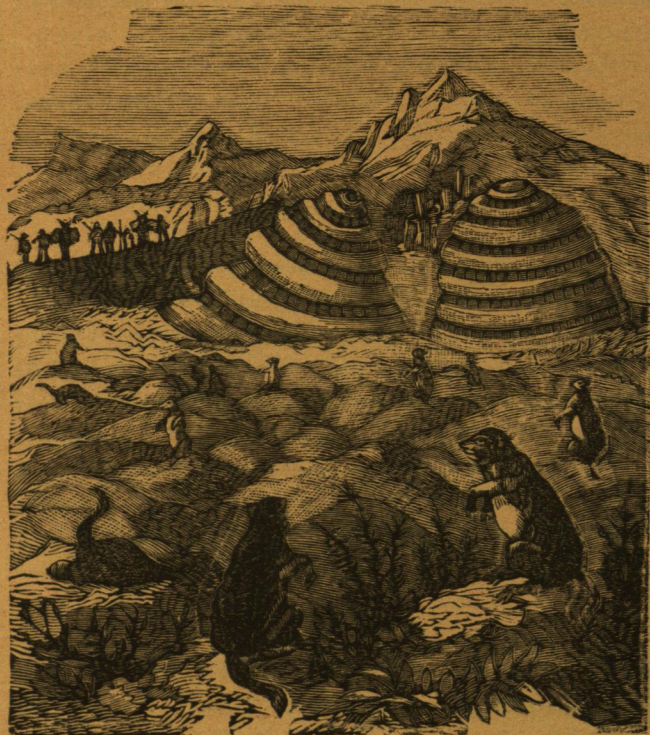
(Μετ' εἰκόνας.)

Εἰς τὴν πρώτην τῶν ζῴων ὁμοταξίαν, τὴν τῶν **Θηλαστικῶν ἢ μαστοφόρων**, εἰς ἣν ἀνήκουσι τὰ τελειότερα τῶν ζῴων, ἐν οἷς τὴν πρῶτην θέσιν κατέχει ὁ **ἄνθρωπος**, καταλέγεται καὶ ἡ τάξις τῶν **τροκτικῶν**(**).

(*) Περὶ γενέσεως τῶν ὄντων σελ. 55. τῆς ἐλληνικῆς μεταφράσεως.

(**) Τῷ 1884 ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις λίβελλος, φέρων τὸν τίτλον « αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι ἐν Ἑλλάδι », ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον **Θ. Δημοκλήδης**, ὑψηγῆτης, ὑπὸ τὸ ὅποιον ὁμοῦς ἐκρύπτετο Ἄσεβες καὶ πεφωτισμένον παιδάριον (ἢ πολλὰ παιδάρια). Ὁ γελοῖος οὗτος καὶ μωρὸς Δημοκλήδης, ὅστις δὲν ἐτόλμησε νὰ καταστήσῃ γνωστὸν τὸ ὄνομά του, ἐπιρρίπτει τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἐν Ἑλλάδι εἰς τοὺς καθηγητὰς τοῦ πανεπιστημίου, κακίξει δὲ καὶ εἰρωνεύεται ἄνδρας σεβαστοῦς, ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἐγγηράσαντας, ἀπίστους ἐπιστημονικοὺς ὄρους ὀνοματοθετήσαντας καὶ δύο γενεάς Ἑλλήνων διδάξαντας, ὅτι οὐδὲν ἔπραξαν. Τὸ παιδάριον τοῦτο τυφλὸν καὶ οὐχὶ φωτισθὲν ὑπὸ τοῦ ἀπλέτου φωτός τῆς ἐν Εὐρώπῃ ἐπιστήμης, καὶ νομίσαν, ὅτι τὰ μαθετὰ γράμματα καὶ ἔγσεινε σοφός, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ ἀνατρέψῃ καὶ καταστρέψῃ τὴν διὰ πολλῶν κόπων καὶ

τὰ τῆς τάξεως ταύτης ζῶα, ἅτινα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶνε μικρὰ ἢ μετρίου μεγέθους, ἔχουσι μορφήν καὶ τρόπον βιοτεύσεως διάφορον, εἶνε διεσπαρμένα ἐφ' ὅλοκλήρου τοῦ προσώπου τῆς γῆς, καὶ πολλαπλασιάζονται τάχιστα καὶ εἰς μέγαν βαθμὸν, διότι πλείστους ἔχουσιν ἐχθρούς. Γνώρισμα δὲ γενικὸν τούτων οὐσιωδέστατον εἶνε, ὅτι ἐπὶ ἑκατέρων τῶν σιαγόνων φέρουσι πρὸς τὰ πρόσθεν ἀνὰ δύο κοπτήρας ὀδόντας, εἰς ἐγκοπεῖς ἢ γλυφίδας μεταβεβλημένους, δι' ὧν δύνανται νὰ διατριπῶσιν εὐκόλως ξύλα, καὶ σκληροὺς καρπούς. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνάγονται οἱ **σκίουροι**, οἱ **καστορες**, οἱ **μύες**, οἱ **λαγωοί**, οἱ **κόνικλοι**, καὶ πλείστα ἄλλα χροῖσιμα ἢ βλαπτικὰ ζῶα. Ἐκ τούτων δὲ περιεργότερη εἶνε ἡ φυσικὴ ἱστορία τοῦ **κύνος τῶν λειμώνων**, ἐπιστημονικῶς καλουμένου **κύνου** ὁ **Λουδοβικιανός**, περὶ τῆς βιοτεύσεως τοῦ ὁποίου ἐκθέτομεν τὰ περιεργότερα, εἰλημμένα ἐκ τοῦ λαμπροῦ συγγράμματος τοῦ Brehm «**φυσικὴ ἱστορία τῶν ζῴων.**»



Ὁ **κύων τῶν λειμώνων** (Cynomys Ludoviciana), ἀνήκων εἰς τὴν ὁμοιογένειαν τῶν σιούρων, οὐδὲν τὸ κοινὸν ἔχει πρὸς τοὺς γνωστοὺς κύνας, εἰμὴ μόνον ὅτι ἡ

μάχθων κτηθεῖσαν ὑπόληψιν γηραιῶν ἀνδρῶν καὶ νὰ κηρύξῃ «**Καὶ ἰρὸς τοῦ καθελεῖν καὶ κειρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι**» ἤγουν ὁ **καυγᾶς** γιὰ τὸ **πάπλωμα**, νὰ διώξουν τοὺς γέροντας καὶ νὰ λάβουν τὴν εὐγενεῖαν του. Ἡ ἔπταστις ὁμοῦς πείρα θὰ εἰδίδαζε τὸ παιδάριον τοῦτο ἀνδρωθὲν, ὅτι ἡ Ἑλλάς καὶ διὰ τὸν διασημότερον φυσιοδίφην εἶνε τάφος, αὐτὸς δὲ (ἢ αὐτοί) ὁ τοὺς πάντας ἐμπαίξας **Κύρισι οἱ δὲ** «**ποῦ εἶνε τεθαμμένοι καὶ ἀρνήεις, μετερχόμενος τὸν Δάσκαλον.** Ταῦτα ἠναγκάσθη νὰ γράψω, ἀναμνησθεῖς ἐξ εὐγνωμοσύνης. πρὸς τίνα ὀφείλομεν οἱ νεώτεροι Ἑλληνας τὴν ἐπιστήμῳνικὴν ἠγῶσσαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἰδίως δὲ τῆς **ζωολογίας**, ὀρυκτολογίας, καὶ γεωλογίας, ὅστις καὶ εἰς τὰ γηρατεῖα αὐτοῦ μετα νεανικοῦ ζήλου παρακολουθεῖ τὰ νεώτατα τῆς ἐπιστήμης.

φωνή αὐτοῦ ὁμοιάζει πρὸς **ύλακάς**. Ἐκλήθη δὲ ὑπὸ τῶν κυνηγῶν τοῦ **Καναδά** (Β. Ἀμερικῆ) **κύνων τῶν λειμώνων**, διότι οἱ μεγάλας διαστάσεις καταλαμβάνοντες συνοικισμοὶ αὐτοῦ, **χωρία** καλούμενοι, εὐρίσκονται κανονικῶς ἐντὸς κοίλων κατὰ τ. λειμώνων, ἐφ' ὧν φύεται λεπτοφυῆς χόρτον, ἀποτελοῦν θαυμάσιον τάπητα χλοερῶν, ὅστις καὶ ὡς τροφή τοῦ ζώου τούτου χρησιμεύει.

«Ὅτι ἀπίστευτον ἔκτασιν καταλαμβάνουσιν οἱ συνοικισμοὶ τοῦ εἰρηναίου τούτου ζώου, λέγει ὁ Moellhausen, βεβαιουταί τις, ἐκ τοῦ ὅτι ὁ περιηγητὴς ἀδικακῶς διὰ πολλῶν ἡμερῶν βαδίζει μεταξύ μικρῶν λοφίσκων, ὧν ἕκαστος δηλοῖ τὴν κατοικίαν δύο ἢ περισσοτέρων τοιούτων ζώων. Αἱ κατοικίαι δὲ αὗται ἀφίστανται ἀπ' ἀλλήλων κατὰ 5 ἕως 6 μέτρα, ἕκαστος δὲ λόφος ὑψούμενος πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς κατοικίας συνίσταται ἐκ γῆς, ἧς τὸ βάρος ἰσοῦται πρὸς ὀλόκληρον φορτίον ἀμάξης, καὶ ἦτις βαθυκλιθὸν ἐξωρύχθη ὑπὸ τῶν κατοίκων αὐτῆς ἐκ τῶν ὑπογείων τῆς κατοικίας διόδων.

»Τινὲς τῶν κατοικιῶν τούτων ἔχουσι μίαν εἴσοδον. ἄλλαι δὲ δύο. Ἀτραπὸς δὲ καλῶς πεπατημένη ἄγει ἀπὸ τῆς μίας πρὸς τὴν ἄλλην κατοικίαν, ἧς ἡ θέα καταδεικνύει, ὅτι ἐγκάρδιος φιλία ὑπάρχει μεταξύ τῶν μικρῶν καὶ λίαν ζωηρῶν τούτων ζώων. Κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς θέσεως πρὸς κτίσιν τῶν πόλεων αὐτῶν, φαίνεται, ὅτι ὀδηγεῖ ἡ παρουσία βραχέος καὶ οὐλοῦ βοτάνης, ἧτις φυομένη ἐπὶ ὑψηλῶν πεδιάδων, παρέχει μετὰ τῆς ρίζης αὐτῆς τὴν μόνην τῶν ζώων τούτων τροφήν. Καὶ ἐπ' αὐτῶν δὲ τῶν ὀροπέδιων τοῦ **Νέου Μεξικῶ**, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπὶ χώρας πολλῶν μιλίων οὐδὲν ἀπαντᾷ ὕδωρ, εὐρίσκονται πολλοὶ συνοικισμοὶ τοῦ εἶδους τούτου· ἐπειδὴ δὲ εἰς τὰς χώρας ταύτας ἐπὶ πολλοὺς μῆνας οὐδεμία πίπτει βροχή, τὸ δὲ ἔδαφικόν (ἢ φρεάτιον) ὕδωρ καίται εἰς βάθος 30 καὶ πλέον μέτρων, πρέπει νὰ δεχθῶμεν, ὅτι οἱ τῶν λειμώνων κύνες οὐδέλως τοῦ ὕδατος ἔχουσιν ἀνάγκην, ἐπαρκεῖ δ' αὐτοῖς ἡ τῆς ἀτμοσφαιρῆς βροχασία, ἧτις ἐπὶ τοῦ χόρτου ἐγκαταλείπει κατὰ καιρὸν δρόσον πολλήν.»

«Οὐδέλως δ' ἀμφίβολον, ὅτι τὰ ζῶα ταῦτα περιπίπτουσιν εἰς χειμερῖαν νάρκην (ὑπνον), διότι τὸ μὲν περὶ τὰς φωλεὰς χόρτον κατὰ τὸ φθινόπωρον ἐντελῶς ἀποξηραίνεται, τὸ δὲ ψῦχος καθιστᾷ τὸ ἔδαφος τοσοῦτο σκληρόν, ὥστε ἀδυνατοῦσι τὰ ζῶα ταῦτα νὰ εὐρίσκωσι τροφήν κατὰ τὸν συνήθη τρόπον. Ὅσακις ὁ κύνομος αἰσθάνεται προσεγγίζουσαν τὴν χειμερῖαν νάρκην, ἧτις συνήθως λαμβάνει χώραν περὶ τὰ τέλη Ὀκτωβρίου, κλείει ἀπάσας τὰς διόδους τῆς κατοικίας αὐτοῦ, ὅπως προφυλάξῃ ἑαυτὸν τοῦ ψυχροῦ τοῦ χειμῶνος ἀέρος, καὶ ἀκολούθως παραδίδεται εἰς τὸν ὑπνον, ὅπως μὴ ἐμφανισθῇ ἐπὶ μῆνας ἐπὶ τῆς γῆνιου ἐπιφανείας, ἄχρις οὗ αἱ θερμαὶ τοῦ ἔαρος ἡμέραι τὸν ἐξυπνίσωσιν, ὅπως ἐπαναλάβῃ νέον καὶ φαιδρὸν βίον. Κατὰ τὰς πληροφορίας δὲ τῶν Ἰνδιάνων ἀνοίγει ἐνίοτε τὰς θύρας τῆς κατοικίας του ἐνῶ εἰσέτι εἶνε χειμῶν, ὅπερ θεωρεῖται ὡς ἀσφαλὲς τεκμήριον, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἐπέλθωσι θερμαὶ ἡμέραι.

• Ἄξιον λόγου θέαμα, ἐξακολουθεῖ διηγούμενος ὁ Moellhausen, παρέχει τοιοῦτος συνοικισμὸς, ἂν τις κατορθώσῃ

ἀπαρτῆρητος ὑπὸ φυλάσσοντος σκοποῦ νὰ προσεγγίσῃ πρὸς αὐτόν. Ἐφ' ὅσον βλέπει ὁ ὀφθαλμὸς, ἐπικρατεῖ δραστηρίως κίνησις καὶ ἐργασία· σχεδὸν ἐπὶ ἐκάστου λοφίσκου ὄρθιος κἀθηται, ὅπως καὶ ὁ σκίουρος, ὁ μικρὸς καστανόχρους κύνομος, οὗτινος ἡ πρὸς τὰ ἄνω ἰσταμένη κέρκος (οὐρά) εἰς διηνεκὴ εὐρίσκεται κίνησιν πρὸς πραγματικὸν δὲ βόμβον ὁμοιάζουσιν αἱ συνηνωμέναι λεπταὶ ὑλακαὶ τῶν ζώων τούτων, ἅτινα κατὰ πολλὰς χιλιάδας ἐκεῖ εὐρίσκονται. Ἄν ὁ παρατηρητὴς ὀλίγα τινὰ βήματα πλησιάζῃ, ἀμέσως ἀκούει καὶ διακρίνει τὰς βαθεῖας φωνὰς γηραιότερων καὶ πεπειραμένων ἀρχηγῶν, διὰ μίας δέ, ὡς διὰ μαγείας, πᾶσα ἐπὶ τῆς γῆνιου ἐπιφανείας ζωὴ ἐξαφανίζεται.»

»Μετὰ ταῦτα κατὰ διαλείμματα ἀπὸ τῆς ὀπῆς φωλεὰς τινος ἐμφανίζεται ἡ κεφαλή προσκόπου τινός, ὅστις διὰ προτρεπτικῶν ὑλακῶν καθιστᾷ προσεκτικούς τοὺς συντρόφους του περὶ τῆς ἐπικινδύνου προσεγγίσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἄν δ' ὁ παρατηρητὴς κατακλιθῇ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀκίνητος καὶ μεθ' ὑπομονῆς ἐπισκοπῇ τὴν περιχώρον, τότε ἐντὸς ὀλίγου ὁ σκοπὸς ἀνέρχεται ἐπὶ τοῦ παρὰ τὴν θύραν του ὑπάρχοντος λοφίσκου καὶ διὰ συνεχῶν ὑλακῶν καθιστᾷ γνωστὴν εἰς τοὺς συντρόφους του τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ κινδύνου. Οὕτω προσκαλεῖ τοὺς συντρόφους του τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐκ τῶν ὀπογείων διόδων, ὅπως καὶ πάλιν ἀρχίσῃ ἡ ἀθῶα ἐργασία τῶν κοινοικιῶν τούτων ζώων.»

«Μέλος τι τότε ἡλικιωμένον καὶ σεμνὴς ὄψεως μεταβαίνει ὅπως ἐπισκεφθῇ γείτονά τινα, ὅστις ὄρθιος ἐπὶ τοῦ λοφίσκου του μετὰ κέρκου κινουμένης περιμένει τὸν ἐπισκέπτην καὶ παραχωρεῖ εἰς τούτον πλησίον του θέσιν. Ἀμφότεροι οὗτοι δι' ἁμοιβαίων ὑλακῶν, φαίνεται, ὅτι ἀνταλλάττουσι σέβεις καὶ αἰσθήματα καὶ οὕτω ζωηρῶς συζητοῦντες κατέρχονται εἰς τὴν κατοικίαν καὶ μετὰ βραχὺν χρόνον ἐμφανίζονται πάλιν, ὅπως ὁμοῦ μεταβῶσι πρὸς τινα μεμακρυσμένον συγγενῆ, ὅστις μετὰ φιλόξενον ὑποδοχὴν συμμετέχει τοῦ περιπάτου καθ' ὁδὸν συναντῶσιν ἄλλους, χαριετισμοὶ βραχεῖς· ἀλλὰ ἡχηροὶ λαμβάνουσι χώραν καὶ ἐπὶ τέλους ἡ συνοδεία χωρίζεται καὶ ἕκαστος μεταβαίνει πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ κατοικίαν. Ἐπὶ ὀλοκλήρους ὥρας ἠδύνατό τις, χωρὶς ν' ἀποκάμῃ, νὰ γείνη θεατὴς σκηνῶν ἀδιαλείπτως μεταλλασσομένων, καὶ δὲν πρέπει νὰ θαυμάσῃ τις, ἂν εἰς τὸν παρατηρητὴν διεγείρεται ἡ ἐπιθυμία νὰ μάθῃ τὴν γλῶσσαν τῶν ζώων τούτων (ἰδ. Προμηθ. Α. σελ. 49), ὅπως ἀναμιχθῇ μετὰ τούτων καὶ δυνηθῇ νὰ ἀκούσῃ τὰς μυστηριώδεις αὐτῶν συνδιαλέξεις.»

Γεγονὸς ἄξιον λόγου, ὑπὸ ἀξιοπίστων παρατηρητῶν ἐπιβεβαιούμενον, εἶνε ὅτι, αἱ κατοικίαι τῶν κύνων τῶν λειμώνων κατοικοῦνται συγχρόνως καὶ ὑπὸ δύο ἐπικινδύνων ἐχθρῶν διότι οὐχὶ σπανίως παρετήρησαν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὀπῆν νὰ εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται **κύνες τῶν λειμώνων, γλαυκὲς καὶ ὄφεις κροταλῖαι** (Crotalus durissus). Διὰ τοῦτο ὁ Geyer πιστεύει, ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ εἰρηρικὴ συμβίωσις μεταξύ τῶν τριῶν τούτων διαφόρων ζώων καὶ ὅτι ὁ κροταλῖας δύναται ἐν τῷ χρόνῳ χωρίον ἐκ κύνων τῶν λειμώνων νὰ καταστ-

τρέψη, καταβροχιζών ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἅπαντας τοὺς νομίμους κατοίκους. Κατὰ τοῦτο ἕως ὁ ἀνὴρ οὗτος ἀπατάται.

» Ὅτε, μοι γράφει ὁ Finsch, κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1872 διηρχόμεν τὴν σιδηρᾶν ὁδὸν **Κανσᾶς** καὶ **Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ**, ἐγνώρισα τότε τὸ πρῶτον ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως τὰ χωρία τοῦ κυνόμους. Το ζῶον τοῦτο, ὡς καὶ ὁ **ἀμερικανικὸς βουβάλος** (*Bison americanus* καὶ ὁ **ἀντιλόκαπρος** ἅπαντῶσιν ἐπὶ τῶν εὐρυτάτων ἐκείνων ὄροπεδίων, τῶν μὴ φερόντων δένδρα καὶ θάμνους, ἀλλὰ καλυπτομένων μόνον ὑπὸ τῶν **βουβάλων** χόρτου, ἅτινα διὰ τοῦτο καὶ **λειμῶνες τῶν βουβάλων** προσεπικαλοῦνται. Τοιοῦτος λειμὼν διασχίζεται ὑπὸ τοῦ σιδηροδρόμου τῆς Κανσᾶς καὶ ἕτερος ὑπὸ τοῦ Denver—Pacific. Καὶ ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐκεῖ ὁ κύνομος εἶνε φαινόμενον σύνθηες, ὃν δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ εἶδον ἐπὶ τοῦ ὄροπεδίου τῆς **Λαοραμίας** καὶ ὅστις ἐλλείπει καθ' ὀλοκληρίαν ἀπὸ τῆς ἀλατούχου ἐρήμου, τῆς κειμένης μεταξὺ τῶν **Βραχωδῶν Ὀρέων** καὶ τῆς **Σιέρρας Νεβάδας** καὶ μόνον **ἀρτεμισίαν** (εἶδος φυτοῦ) φερούσης.

» Συνοικισμοὺς διστάσεων, ὡς εἶδεν ὁ Moellhausen, οὐδαμοῦ παρετήρησα. Ὅπως καὶ ὁ βούβαλος καὶ ἡ ἀντιλόπη, οὕτω καὶ ὁ κύνομος ἐσυνείθισεν εἰς τὴν τσαοχὴν τῆς διερχομένης σιδηροδρομικῆς ἀμυξυστοχίας, ὃν ἀμέριμον διὰ τοῦτο βλέπει ὁ ὀδοιπóρος ἀκίνητον ἐπὶ τῆς κατοικίας του καθήμενον καὶ περιέργως θεώμενον τὴν ἀμυξυστοχίαν, ἧς οἱ ἐπιβάται ἐκθαμβοὶ ἐπίσης παρατηροῦσιν κύτον. Ἡ θεία τῶν χωρίων τούτων περιέχει λίαν εὐάρεστον ποικιλίαν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀνιτροῦ τούτου δρόμου, συνήθως δὲ ἀπὸ τῆς ἀμάξης πυροβολοῦσι κατὰ τῶν εἰρηνικῶν τούτων ζῶων, ἀλλὰ πρὸς μεγάλην μου εὐχαρίστησιν πάντοτε ἀνεπιτυχῶς. Συνήθως τὰ χωρία τοῦ κυνόμους εὐρίσκονταί λίαν πλησίον τῆς σιδηρᾶς ὁδοῦ, διὰ τῆς τάφρου ἀπὸ ταύτης μόνον χωριζόμενα, ἀλλαχοῦ ὅμως πάλιν ἐπὶ μεγάλων ἐκτάσεων οὐδεμίαν ἀπαντᾷ ὁ ὀδοιπóρος κατοικίαν, διότι ὁ κύνομος δὲν συνοικεῖ πάντοτε ἐν χωρίοις.

» Ὅτε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Νοεμβρίου ἐπιστρέψαμεν ἐκ Καλιφορνίας διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, εὐρομεν τοὺς κύνας τῶν λειμῶνων ἐπίσης πολυαριθμούς, αἱ δὲ μεγάλαι πυρκαϊαί, αἵτινες κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπανόδου ἡμῶν ἐμαίνοντο τὴν χώραν οὐδῶλως ἔβλαψαν αὐτούς. Ἐπὶ κεκαμμένων ἐκτάσεων ἔβλεπέ τις αὐτοὺς ἐπὶ τῶν λοφίσκων τῶν καθημένων καὶ εὐδικακρίτως ἀντελαμβάνετο τῆς δυσθυμίας των. Καὶ ὅμως ἔπρεπε νὰ μὴ τοὺς ἐνοχλώμεν, διότι ἡ ἐλαχίστη πρὸς τὸ ὄπλον κίνησις ἐπέφερε τὴν ἀκαριαίαν τῶν ζῶων ἐξαφάνισιν. Τὸ ὑπὸ τοῦ Geyer διηγούμενον περὶ τῆς καταστροφῆς τῶν κυνῶν τῶν λειμῶνων ὑπὸ τοῦ κροταλίου ἀντιφάσκει πρὸς ὅσα ἔμαθον ἐν ταῖς δυτικαῖς πολιτείαις. Πᾶς ὅστις καλῶς γινώσκει τοὺς λειμῶνας καὶ τοὺς κατοίκους τούτων—ἔλαβον δὲ τὰς πληροφορίας μου παρὰ διαφόρων καὶ ἀξιόπιστων ἀνδρῶν— γινώσκει ἐπίσης, ὅτι κύνες τῶν λειμῶνων, γλαυκῆς καὶ κροταλίας ζῶσιν ὁμοῦ εἰρηνικῶς ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ κατοικίᾳ. Διασάχεται ζῶων (ταριχευταί) τῶν μεμακρυσμένων δυτικῶν πολιτειῶν ἐκλέγουσι μετ' ἰδιαιτέρας ἀγάπης τοὺς τρεῖς τούτους συνοίκους πρὸς συνδυασμὸν ζωϊκοῦ συμπλέγματος, ὅπερ ὑπὸ τὸ ὄνομα **ἡ εὐδαίμων οἰκογένεια** οὐκ ὀλίγον διεγείρει τὸν θαυμασμὸν τῶν ξένων. Ἐπειδὴ δὲ οὐδεμίαν ἀμ-

φιβολίαν ἔχω εἰς τὰς πληροφορίες τῶν ἀνδρῶν τούτων, διὰ τοῦτο οὐδῶλως διστάζω νὰ δεχθῶ ταύτας ὡς ἀληθεῖς.»

» Ἀπόθως, παρατηρεῖ προσέτι ὁ Moellhausen, ἀναζητεῖ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ὁ κύνομος μεταξὺ τῶν ὄπλων τῶν ὀδοιπορούντων βουβάλων, ἂν ὅμως ὁ ἐν τῇ ἐνέδρῳ του κεκρυμμένος κυνηγὸς ἀπροσέκτως κινήθῃ, διὰ μιᾶς πάντες οἱ κύνομοι κρύπτονται εἰς τὰς ὑπογείους φωλεὰς των. Ἐλαφρὰ ὑλακίη, ἧτις ἀπὸ τῶν σπλάγγων τῆς γῆς ὑποκώφως ἔχει, ὡς καὶ τὸ πλῆθος ἐγκαταλειμμένων σμικρῶν λοφίσκων προδίδουσιν, ὅτι πολυαριθμῶς κατοικεῖται τὸ χωρίον τοῦτο.»

» Τὸ κρέας τῶν ζῶων τούτων εἶνε εὐχυμον, ἡ θήρευσις ὅμως αὐτῶν εἶνε δυσχερὴς, σπανίως δὲ στέφεται ὑπὸ ἐπιτυχίας, καὶ διὰ τοῦτο ὁ κυνηγὸς ὁ φονεύων ἐν τούτων, ἔχει τὴν ἐπιθυμίαν νὰ εὐχαριστήσῃ ἀπλῶς μόνον τὴν περιέργειάν του. Διὰ νὰ δυνήθῃ δὲ τις νὰ πράσῃ γεῦμα εἰς μικράν τινα συνοδείαν, πρέπει πολλοὺς τούτων νὰ φονεύσῃ, διότι ὁ κύνομος μόλις φθάνει τὸ πολὺ τὸ μέγεθος μεγάλου σκυῦρου· τινὰ μάλιστα τῶν φονευομένων τούτων ζῶων κυλίνδονται μόνον τῶν εἰς τὰ βάθη τῆς σχεδὸν καθέτου φωλεᾶς των, πρὶν δυνήθῃ τις νὰ τὰ συλλάβῃ, ἢ, ἂν θέλωμεν νὰ πιστεύσωμεν τὴν κατωτέρω διήγησιν, ἐγκαίρως σώζονται ὑπὸ τῶν συντρόφων των.»

» Θηρευτῆς κυνομῶων, διηγεῖται ὁ Βούδ, εἶχε φονεύσει σκοπὸν τινα, ἐπὶ τοῦ λοφίσκου του ἰστάμενον. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐνεφανίσθη σύντροφός τις τοῦ πληρωθέντος, ἕως τότε ἐκ φόβου κεκρυμμένος, ὅστις, οὐδῶλως λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὸ πῦρ τοῦ θηρευτοῦ, συλλαμβάνει τὸ σῶμα τοῦ φίλου του καὶ σύρει τοῦτο εἰς τὰ βάθη τῆς φωλεᾶς του. «Θνασίμως μόνον πληρωθεὶς κύνομος εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ τὸν κυνηγὸν χυμένος, διότι γνωρίζει νὰ σύρεται πρὸς τὴν φωλεάν του καὶ ἐν αὐτῇ νὰ ἐξαφανίζηται.» Καὶ τοιοῦτο, μάλιστα, ἐπιβεβαιῶσι ὁ Finsch, οἵτινες ὑπὸ τῆς σφαίρας ἡμῶν ἐπληρώθησαν, εἶχον εἰσέτι ἀρκετὴν δύναμιν, ὅπως δυνήθωσι νὰ κατολισθήσασιν εἰς τὸ σπήλαιόν των. Ἐκεῖνος μόνον δύναται τις ν' ἀποκτήσῃ, οἵτινες ἐβλήθησαν μακρὰν τοῦ στομίου τῆς φωλεᾶς των. Εὐκόλως δὲ τὰ ζῶα ταῦτα γίνονται καπνιστά, ἅτινα κατὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ἀνωρηθείσης σιδηρᾶς ὁδοῦ ἦσαν εἰς τοὺς ἐργάτας τροφὴ συνήθης καὶ προσφιλῆς.»

Κ. ΜΠΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Διὰ τοὺς κυρίους Σκαλτσουνην καὶ Μαυράκη. Ὁ ἐν Μιλάνῳ ἐκδότης Γεπλὲ ἀπηυθύνθη εἰς ἐκτὸν σοφὸς καὶ συγγραφεὶς μετὰ τὰς τρεῖς ἀκολουθοῦσας ἐρωτήσεις :

1ον) Τίνα βιβλία θεωροῦσι κάλλιστα, καὶ τίνα ἐποίησαν αὐτοὺς τὴν μεγαλειέταν ἐντύπωσιν, καὶ ἀρξάν ἔχῃ τῆς διαβίσεώς των εἰς τὸ πολὺ κοινόν.

2ον) Τίνα βιβλία συνιστῶσι διὰ οἰκογενείας καὶ νέους, καὶ 3ον) Τίνα βιβλία συνιστῶσι διὰ τοὺς νέους, ἵνα καταστῶσιν οὗτοι ἡμετέραν τινὰ σοφοὶ ὡς αὐτοὶ ;

Τὰς περισσοτέρας ψήφους ἔλαβεν ὁ **Δαρβίνος**. Δεύτερος ἦλθεν ὁ **Ἄλξις**, φόν-Χοῦμολδ, τρίτος ὁ **Haeckel** καὶ τέταρτος ὁ **Σαίκοπηρ**.

ΔΗΛΩΣΙΣ. Παρακαλεῖται ὁ ἀποστείλας ἡμῶν πρὸς ἄρθρον «περὶ τῆς ἱστορίας τῆς περιγραφικῆς γεωμετρίας» νὰ καταστήσῃ ἡμῶν τὸ ὄνομα τὸν γνωστόν, ἄλλως ἀδυνατούμεν νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀπομύσεισιν αὐτοῦ.